

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Даниела Христова Тасевска

НА ДИСЕРТАЦИЯ НА ТЕМА: ЛИЧНОСТНИ ОСОБЕНОСТИ НА ОНКОБОЛНИ ЖЕНИ ОТ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ

за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР”,
в област на висшето образование *3. Социални, правни и стопански науки,*
професионално направление *3.2. Психология*
/Възрастова и педагогическа психология/

Автор на дисертационния труд: АНА ЧУЧКОВА, докторант към Катедра
„Психология”, Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ ,

Научен ръководител: доц. д-р Русанка Манчева

1. Данни за дисертанта.

Ана Чучкова е докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Психология“ при Философски факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“, гр. Благоевград.

2. Данни за докторантурата.

Като член на научното жури отбелязвам, че докторантката Ана Чучкова е изпълнила качествено и в срок заложените в индивидуалния и груповия план от обучението на докторантите задачи и дейности. Положила е успешно изпитите по дисциплините за докторантски минимума.

По организацията на конкурса констатирам спазването на изискванията по процедурата за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” по Закона за развитието на академичния състав.

3. Данни за дисертацията и автореферата.

Темата на дисертационния труд и актуална и нейното разработване от позициите на психологическата наука е сериозно предизвикателство, оползотворяващо потребностите на социалната сфера и медицинските науки.

Затрудненията по идентифицирането на същностни характеристики на онкологични пациенти, страдащи от рак на гърдата произтичат от психологически специфики и е добре да се утвърди методологически инструментариум за работа с тях.

Дисертацията е разположена на 123 страници, структурно организирани в *Увод, три логически свързани глави, Заключение, Приноси и Приложения.*

Приложеният в библиографската справка списък с използвана литература е с обем 110 източници на кирилица и на латиница, които се приемат като съответни на анализирания проблематика.

По своето съдържателно оформление изложението е структурирано съобразно научния стандарт за такъв тип научна разработка. Открояват се необходимите компоненти на качествено организирано и изпълнено научно изследване с релевантна извадка, подбор на методически инструментариум и статистическа обосновка на данните.

Констатира се баланс между отделните композиционни елементи на дисертацията.

В Увода докторантката разкрива научно-професионалните си основания за избор на проблематиката и на тази база излага коректно и конкретно изследователската си програма.

Дефинирани са актуалността на проблема, целта и задачите на дисертационната разработка. Напълно разпознаваеми са *дисертабилността, многоаспектността и перспективността на труда.*

Теоретичният анализ на ключовите за дисертацията научни понятия е разположен в глава първа. Достатъчно обстойно докторантката разкрива спецификата на онкологичната болест.

Разпознати и адекватно номинирани са психосоматичните обстоятелства, които съпътстват психопатологията на онкологично болния пациент, като аргументирано са презентирани персонално-диференциращите фактори, заключени в класическата за психология на личността категория „акцентуираност на характера“.

В своя анализ Ана Чучкова прилага интерпретативния подход и в синтез разкрива съвременната картина на онкологичното състояние, в диагностичния раздел „рак на гърдата“.

Представените автори разсъждения са *систематизирани и точни* и могат да се определят като стойностни за съвременното научно разбиране на разглеждания проблем. Така например, докторантката:

- *задълбочено разкрива* етапите на разгръщане на болестния процес;
- *назовава процесуално* формираните личностни механизми при развитието на психосоматичните симптоми;
- *дефинира разбиранията за ятрогенитета* при протрахирането на болестната симптоматика.

Паралелно с изложените формулировки направени в теоретичния обзор на глава първа, *се отличава и научният стремеж* на авторката да *акцентира анализа върху индивидуално-личностните параметри като предиспозиция на сложните тенденции в разрастването на болестната промяна на личността на жената с диференциална диагноза „рак на гърдата“*.

Логично във втора глава от дисертационен труд Ана Чучкова презентира основните компоненти на своето емпирично изследване. Тук *проличават нейните компетентности за организиране и провеждане на психологическо изследване* с два контингента изследвани лица – жени с онкологична диагноза „рак на гърдата“ (*основна група изследвани лица*) и жени, без диагноза, но в риск (*контролна група изследвани лица*).

Дизайнът на емпиричното изследване е логически обоснован в съдържателно и в процесуално отношение, като е съобразен със съвременните стандарти за статистическа обработка.

Избраният *методически инструментариум* е релевантен на формулираните цел, задачи и хипотези на изследването. Отлично е описана *извадката* и критериите за нейния емпиричен анализ: възраст, пол, типология на заболяването, демография.

Коректното отчитане на *количествените данни* е подкрепено с подходящи графични изображения, което допълнително пояснява акцентите от *качествения анализ* на получените резултати.

Извършена е адекватна диференциация на суровите данни при различните категории контингенти на изследваните лица и е систематизирана надеждността и валидността на резултатите от тяхната статистическа обработка.

Количествената и качествената обработка на данните от изследването е *обсъдена детайлно, представена е словесно и графически, което се определя като достойнство както на емпиричната програма, така и на цялостната разработка.*

Докторантката *умело си служи с емпиричната информация* като я интерпретира и въз основа на теоретичната конкретизация на анализирани в първа глава автори и достигнатото равнище на обобщаване на техните научно-специализирани постановки. Този факт ориентира към отчитане на *научната стойност* на дисертационния труд, в контекста на съвременните научно-приложни изследвания.

Обективно следствие от проведеното емпирично изследване са изводите, предложени в статистическа системност и съдържателна последователност. Те са съдържателно обвързани с *целта и основните допускания на изследването.*

Оценявам като релевантни по съдържание дисертацията и автореферата.

4. Научни приноси.

Докторантката Ана Чучкова е приложила справка за приносните моменти от своя систематичен труд – резултат от своите научни търсения, които приемам и коментирам по същество, както следва:

- Дисертационният труд разкрива ориентацията на нейния автор към актуална и значима в психологическите и социалните науки област – психическото състояние и преживяване на една високотравматична ситуация, каквато е онкологичното заболяване.
- Дисертацията провокира със своята насоченост да бъде акцентиран психологическия и социалния контекст на развитието на болестния процес при диагнозата „рак на гърдата“;
- Разгръщането на теоретичния анализ и организирания дизайн на емпиричното изследване очертават достоверността на целта да се очертае личностния профил на жените, страдащи от „рак на гърдата“;
- Като конкретен принос за психологическата наука е и разработената методика за психологическата диагностика, е разработената и приложена изследователска методика, която може да бъде надеждно използвана и в бъдещи научни изследвания.

- Получените данни и изведените на емпирично равнище обобщения представляват важен изследователски ресурс при оказването на адекватна подкрепа и помощ на пациенти с диагноза „рак на гърдата“.

5. Публикации и участия в научни форуми.

Докторантката Ана Чучкова е изпълнила изискването за научни публикации, които изцяло съответстват на темата на рецензираното дисертационно изследване. Докторантката има достатъчен брой участия в научни форуми – конференции и кръгли маси. Представени са сертификати, удостоверяващи всички нейни обучения и участия.

6. Заключение.

Като потвърждавам изложените по-горе положителни оценки за дисертационния труд на тема „Личностни особености на онкоболни жени от Република Македония“, то предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Ана Чучкова, в област на висшето образование „Социални, правни и стопански науки“, професионално направление 3.2. Психология /Възрастова и педагогическа психология/.

20. 08. 2017 г.

В. Търново

Рецензент:

проф. д-р Д. Тасевска